ԱՐԵՎԱԳԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՅԷ

ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՓՕԼԻԹԻԳԻՅԷՅԷ ՏԱՒՐ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

Աւետաբեր հէր սալը կիւնիւ նէշը օլուռնուը։ Սէնէլիյի փէշին 1 ½ վէ ալթը այլրը ¾ մէճիտիյէ, վէ պէհէր նուսխէսի 40 փարայա տըր։ Ապօնէ եազըլմագ իչիւն մէքթուպ վէ ազչէ Իսթանպօլտա Ամէրիգան խանընտա Մր. Տուայթ իսմինէ, վէ միւէլլիֆէ բաճի թահրիրաթ Մր. Կրին իսմինէ կէօնտէրիլմէլի տիր։

Ն՝. 34

ԻՍԹԱՆԳՈԼ. ՕԳՈՍՏՈՍ 21. 1877.

ՃԻԼՏ Ի.

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻՒՆՏԷՐԻՃԷ

Էյի պիր նասիհաթ։ — Քէնտինէ ֆարզ օլանը էթմէք։ — «Հէր շէյի թէճրիւպէ էտիպ էյի օլանը թուրքընը զ։» — Գուլագ։ — Կամպէթթա։ — Թէվպէ։ — Փոլիթիգա հաբատիսի։ — Մալիյէ վէ թիւճճարիյէ։

ԷՅԻ ՊԻՐ ՆԱՍԻՀԱԹ

Պիր վարիզ քէնտի ճէմաաթընտան օլան պիր կէնճ Քրիսթիյանա շուն նասիհաթը վերմիշ տիր. «Քրիսթապը շերիֆի հէր կիւն օդուտուղունու պիսիհաթը վերմիշ տիր. անճագ բիճա էտերիմ քի օլ քրիսթապը աննամագ վէ օնտա պէյան օլունան հագիգաթտան դալպէն միւթէսիր օլմագ խուսուսունտա սայու ղայրէթ էտէն։ Քրիսթապը շերիֆին պիր դաչ դըմընտան պիրեր միդտար օդուտ. մէսէլա Թէրվին քրիսթապընտան պիր միդտար օդուտուդտան սոնկրա, պիր տղ տախի Մէղամիրտէն օդուտ. քէղալիք Ինճիլլերտէն պիր դաչ այէթ օդուտուղունտա ըէսալէրտէն տախի պիր տղ օդումագա հիմմէթ էթ։ Պատէհու օդուտուղունտա մուվաֆըգ պիր սուրէթտէ տուտա էթ։ Մէսէլա, պիրինճի մէղմուրու օդուտուղունտա տիղ իւսթիւնէ կէլիպ շէօյլէ տուտա էթ. Եա Բապպ, շերիրէրին մէշվերէթինտէ կէղմէյէն ատէմին դալպէն նաիլ օլտուղու մէսրուրիյէթէ պէնի տախի շերիք էյլէ։ Եա Բապպ, պէնի կիւնահքէարլարը Եօլունտա տուրմամագ վէ միւսթէհզիլէրին մէճլիսինտէ օթուրմամագ իդպալինէ նաիլ էյլէ։ Պէօյլէ օդույուպ տուտա էտէն ատէմ հէմ Քրիսթապը շերիֆի էյի աննար, հէմ նասըլ տուտա էթմէք կէրէք իսկյինի էօյլէնիր։»

ՔԻՆՏԻՆԷ ՖԱՐԶ ՕԼԱՆԸ ԷԹՄԷՔ

Պաղըլար, Բապպա վէ վաթանլարընտա վէ տօսթլարընտա պէօյիւք իսղմէթլէր իճրա էթմէյէ մուդթէիր օլմատըգլարը իչիւն աճընըրլար։ Զօդտէֆա, Պէն ֆիլան ատէմ կիպի ղէնդին, եախօտ ֆալան ղաթ դատար ալիմ օլսայըրամ, նէլէր էթմէղ լազըմ, տէրլէր։ Պէյքի օլ ատէմլէրին եէրինտէ օլտալար իսկ, տէսկիքլէրի կիպի պէօյիւք շէյլէր իճրա էտէրլէր իսկ. լաքին մատէմ քի շիմտի օլ ատէմլէրին եէրինտէ տէյիլ տիրլէր, վէ քէնտիլէրինտէն օլ ատէմլէրե ֆարզ օլան շէյլէրի իճրա էթմէք թալէպ օլունմայօր, շիմտիքի հալլէրինտե անճագ քէնտիլէրինտէ ֆարզ օլանը էթմէյէ պօրճլու տուրլար։ Պիլինմէլի տիր քի, քէնտիսի մէրամ էտէրսե հէր քէս խանէսինտե վէ իչինին մահալինտե չօգ էյլիքլէր էտէպիլիր։ Մէսէլա, լաթիֆ, սապլարը վէ ինսանիյէթլի օլապիլիր, հէր քէսե խօշ մուամէլէ էտէպիլիր, նիհայէթ պաղը ուֆագ թէֆէք խըզմէթլէր իլէ չօգլարընը թէսելի վէ մէսրուր էտէպիլիր։ Եալընըզ ղէնկինլէր, ալիմլէր վէ միւթէպէր քիմսէլէր տէյիլ, ֆագիր վէ տոր քիմսէլէր տախի էօյլէ խըզմէթլէր էտերեք չօգլարա ֆայտէլի օլապիլիրլեր։

«ՀԷՐ ՇԷՅԻ ԹԷՃՐԻԲՊԷ ԷՏԻՊ ԷՅԻ ՕԼԱՆԸ ԹՈՒԹԸՆԸԶ» (Ա. Թես. Ե. 21)

1.

Ինսան թապիսթը պէշէրիյէ ճիհէթիյլէ հէր ասրտա վէ հէր տիյարտա պիր օլսուղունտան, հէր ասրտա վէ հէր տիյարտա ղուհուր էտէն մուհիմմ մէսէլէլէրին չօղու տախի տալէն պիր տիր։ Պու մուհիմմ մէսէլէլէրտէն պիրինի պու տէֆգանաղարը միւթալէայա ալալըմ։ Իչինտէ պունճա հագիգաթլէր իլէ սէհվիյաթ վէ մուհասէնաթ իլէ մաղարբաթ վուդուա կէլմիշ օլան վագթը մաղի ալտըմըղտա դալմըշ, միւսթադպէլ իսկ իչինտէ մէյտանա կէլէպիլէճէք օլան քէտֆիֆէի մուհասէնաթ վէ մաղարբաթլա պէրապէր հէնուզ պիղտէն մէսթուր պուլունտուղունտան չու մէսելէ ղուհուր էտէր քի, միւսթադպէլտէ միւմքինի մէրթէպէ չօգ մուհասէնաթ կէօրէպիլմէք իչիւն վագթը մաղիտէն նէ սուրէթլէ իսթիֆատէ էթմէլիյիզ։ Էյէր քէտֆիֆէի միլլէթլէրի իշղալ էտէն պէօյիւք մէսէլէրե աթֆը նաղար էթսէք, կէօրիւրիւզ քի հէր միլլէթ մէղբիւր իսթիֆատէ մէսէլէսինին հալլի իլէ մէշղուլ տուր։ Զինտէ վէ Ինկիլթէրրատա, Ամէրիգատա վէ Ճափոնտա, Ռուսիատա վէ Թուրքիատա պու մէսէլէնին հալլինտէն պահս օլունմադատըր, վէ հէփ միլլէթլէր շէօյլէ պիր մէսէլէնին սուրէթի հալլի խուսուսունտա օլան էֆքէարլարը ճիհէթիյլէ իբի պէօյիւք թարաֆլարա թադսիմ օլունմուշլար տըր։ Ցիւնեատա նէ դատար լիսան վար իսկ, պու իբի թարաֆլարա տախի օլ դատար միւթենէվվի խմլէր վերիլէպիլիր, վէ տիւնեատա պուլունան միլլէթլէրին ահվալ ու իհթիյաճաթը նէ դատար ֆարգը իսկ, պու իբի թարաֆլարը մագոսէտ տախի սուրէթի ղահիրէտե հէման օլ դատար ֆարգը օլապիլիր, պունունլա պէրապէր հէր պիր թարաֆը սայ ու ղայրէթի այնի պիր մագոսէտե միւնհասրը տըր։ Պու իբի մուխթէլիֆ թարաֆլարը ղուհուրա կէթիրէն էֆքէարլար պիր մահալե եախօտ պիր վագթա մախսուս տէյիլ տիրլէր։ Նէրէտե լիսան ճէմիյէթի վար իսկ օրատա պու էֆքէարլար վար տըր, վէ տիւնեա լուղէրինտե լիսան ճինսի պագի օլտուգճա պագի դալաճագ տըր։ Մէղբիւր թարաֆլար լիսանը չիմտիքի մէպէքի վէ սատէթի միւսթադպէլէսի իլէ պըղը իրթիպաթը օլան չու մէսէլէնին, եանի միւսթադպէլտե միւմքինի մէրթէպէ մուհասէնաթ կէօրէպիլմէք իչիւն կէչմիշ վագրթատան նէ սուրէթլէ իսթիֆատէ էթմէք մէսէլէսինին հալլի խուսուսունտա սարֆ էթտիքլէրի սայ ու ղայրէթլէրտէն նէչէթ էթմիշ տիրլէր։ Իմտի պու մէսէլէնին հալլի խուսուսունտա հէր միլլէթտե ղուհուր էթմիշ օլան իբի թարաֆը էֆքէարը նէտէն իպարէթի օլտուղունու թէֆթիշ էտէլիմ։ Մէղբիւր էֆքէարը սուրէթի վաղիհէտե պէյան էթմէք իչիւն իբի թարաֆտան տէրճէճի իթիատտե պուլունանլարը տէյիլ, նիհայէթի տէրճէճէտե պուլունանլարը էֆքէարընը տէրմիյան էտէրիզ։

Մէղբիւր իբի թարաֆտան պիրինի իլթիզամ էտէնլէրտէն էն զիյատե ղայրէթլի օլանլար սըրթլարընը միւսթադպէլե տօղրու չէվիրիպ տուրուրլար, վէ կէչմիշ վագրթի իւղէրինե պիր սուրէթի մահղունանէտե աթֆը նիկահ էթմէք պիլէ իսթէմէղէր, եալընըզ կէչմիշ վագթը թէհսիրաթընտան պիւթիւն պիւթիւնե ազատ օլմագ իսթէրլէր։ Էսքի վագրթլարատա ատէմլէրին չէքտիքլէրի սըգընթը վէ զահմէթլէրե փէք աղ էսէֆ կէօսթէրիրլէր, օնլարընը էֆքէարընա վէք աղ էհէմմիյէթ վէրիրլէր, վէ օնլարընը սայ ու ղայրէթլէրի սէմերէլէրինի տալա թահսին վէ թադիր էթմէղլէր։ Էսքի ատէմլէրին դուսուրլարընը իսթիհղայա ալըրլար, վէ օնլարընը զաֆլարընը զէվգէնիրլէր։ Պիր չօդ տարլարատա էմէք վէ ղայրէթ տարֆիյլէ հուսուլէ կէչմիշ օլան ուսուլ վէ թէսիսատը խայրիյէյի քիւլլիյէն խարատ վէ մահվ էթմէք իսթէրլէր։ Վագթը մաղիտե եաշայան ատէմլէրին էֆքէարընը աննամագ պիլէ իսթէմէղլէր, քէնտիլէր քէնտի նաղարլարընտա ալիմ վէ ադիլ տիրլէր։ Պունլարընը իչի թախրիպ էթմէք տիր։ Պունլարընը նաղարընտա հիչ պիր շէյ եօգ տուր քի թաղլիր վէ թէպալ դատ էթմէսին։ Պունլարընը ուսուլ վէ էֆքէարը ճէսիտէսինե մուխալիֆ կէօրիւնէն հէր շէյ, հէր նէ դատար կէչմիշ տարլարընը աղըլը վէ էյի ա-

ըընճա հէր էսքի շէյ պապալարտան դալմա պիրեր էմանէթ օլտուղունտան իզզէթ վէ հիւրմէթլէ հըֆզ օլունմալը տըր։ Կէչմիշ վագթա միւթէալլիգ օլան նէսանէլէրի տօղրու օլտուղարընը պիլտիքլէրի իչիւն տէյիլ անճագ էսքի օլտուղարը իչիւն տօղրու օլմագ կէրէք տիր տէյերէք պիյատէսիյլէ տէվերլէր, վէ իհթիրամթը քէտմիլէ իլէ մուհաֆաղա էթմէք իսթէրլէր, հէր եէնի շէյլի տախի անճագ եէնի օլտուղու իչիւն քէօթիւ վէ մուղիրը սայարլար։ Պու մադուլէ ատէմլէրին սանճաղընտա եաղըլան իպարէ շու տուր, «Հէր էսքի օլան շէյի պէրէ Ռուհնընը։» Կէչմիշ վագթըն կէրէք հագիգաթլէրինե վէ կէրէք սեհվիյաթընա սըգը սըգը սարըլարը։ Էսքի ատէմլէրին հէմ ֆազիլէթլէրինե հէմ գուսուրլարընա իմթիսալ էտէրլէր, վէ կէչմիշ վագթըն կէրէք պահի գուվվէթ վէ կէրէք մուճիպի զաաֆ օլան շէյլէրինի մէսէրլէթլէ գապուլ էտէրլէր։

Տիկէր թարաֆը իլթիզամ էտէնլէրտէն էն զիյատե ղայրէթլի օլանլար պալատե մէղբիւր ատէմլէրին էֆքէարընա պիւթիւն պիւթիւնե մուխալիֆ էֆքէարտա սըրլար։ Պունլար քէնտի սըրթլարընը կէչմիշ վագթա չէվիրմիշ օլուպ, օլ թարաֆթը նիկահ էթմէք պիլէ իսթէմէղլէր, եալընըզ կէչմիշ վագթըն թէհսիրաթընտան պիւթիւն պիւթիւնե ազատ օլմագ իսթէրլէր։ Էսքի վագրթլարատա ատէմլէրին չէքտիքլէրի սըգընթը վէ զահմէթլէրե փէք աղ էսէֆ կէօսթէրիրլէր, օնլարընը էֆքէարընա վէք աղ էհէմմիյէթ վէրիրլէր, վէ օնլարընը սայ ու ղայրէթլէրի սէմերէլէրինի տալա թահսին վէ թադիր էթմէղլէր։ Էսքի ատէմլէրին դուսուրլարընը իսթիհղայա ալըրլար, վէ օնլարընը զաֆլարընը զէվգէնիրլէր։ Պիր չօդ տարլարատա էմէք վէ ղայրէթ տարֆիյլէ հուսուլէ կէչմիշ օլան ուսուլ վէ թէսիսատը խայրիյէյի քիւլլիյէն խարատ վէ մահվ էթմէք իսթէրլէր։ Վագթը մաղիտե եաշայան ատէմլէրին էֆքէարընը աննամագ պիլէ իսթէմէղլէր, քէնտիլէր քէնտի նաղարլարընտա ալիմ վէ ադիլ տիրլէր։ Պունլարընը իչի թախրիպ էթմէք տիր։ Պունլարընը նաղարընտա հիչ պիր շէյ եօգ տուր քի թաղլիր վէ թէպալ դատ էթմէսին։ Պունլարընը ուսուլ վէ էֆքէարը ճէսիտէսինե մուխալիֆ կէօրիւնէն հէր շէյ, հէր նէ դատար կէչմիշ տարլարընը աղըլը վէ էյի ա-

տեմլերի թարաֆընտան տախի դաղուլ օլունմուշ չէյլեր օլսա, երինե տիդգաթա վե էհէմմիյէթէ շայան չէյ սայըլմազ։ Պու մագուլէ առէմլէրին սանճաղընտա մուհարբեր օլան իպարէ չու տուր, «Լուֆէ օլսն հէշ պէր շեյ ռուֆմայընը»։

Պու իքի պէօյիւք թարաֆլարան հանկըսը իլէ պիրլէշմէլիյիզ։ Պու սիւալէ ճէվապէն տէրիզ քի պու իքի թարաֆլարան հիչ պիրինե պիւթիւն պիւթիւնե թէյլիմ օլմամալըյըզ։ Պու իքի թարաֆլարան հանկըսընա մուխալիֆէթ էթմէմէլիյիզ։ Պու սիւալէ ճէվապէն տախի տէրիզ քի թարաֆէյնին հիչ պիրինե պիւթիւն պիւթիւնե մուխալիֆէթ էթմէմէլիյիզ։ Պու սիւալլերին սահիհ ճէվապը Պօղոս ըֆսուլուն չու սէօղիւնամէ մուհարբեր տիր. «Հէր շեյ ռեճիզլե՝ եյի օլանը ռուֆընը։» Ալլահ քէնտի քէլամընտա պիդէ էմր էտէր քի կէչմիշ վագթըն սէհվիյաթընը թէրք, վե հադիդաթլէրինի դաղուլ էթմէք իչիւն վագթը մաղիյի թէֆթիշ էթմէլիյիզ։ Բրիստոս պու դախտէի էսասիյէյե պիւթիւն պիւթիւնե մութաալըդ սուրէթտէ հարէքէթ էյլէտի։ Բրիստոսուն մագսէտի իքի շէյատէն, եանի կէչմիշ վագթըն պիւթիւն խաթալարընը քէօքիւնտէն սէօքիւպ չըդարմադտան, վե հադիդաթլէրինի մուհաֆաղա էթմէքտէն իպարէթ իտի։ Բրիստոս հէր նէվ դէլալէթէ, միւրախիյէ վե մուղիրը շէյլէրե մուխալիֆ, ամմա հէր նէվ հադիդաթ, ռալահ վե հասէնալթ իչիւն համի վե մուհաֆըզ իտի։

ԳՈՒԼԱԳ

3.

Կէօզ կիպի գուլագ տախի ֆէվգ էլատտ հիւնէր վե մարիֆէթէ վե խըզմէթի մախսուսէսինի իճրա էթմէյէ միւնասիպ սուրէթտէ եավրըմըշ տըր։ Գուլագ կէրէք տիշարտան վե կէրէք իչէրտէն էօյլէ թէրքիպ վե թէրթիպ օլունմուշ տուր քի, հէր թիւրլիւ սէտասը ալըպ պէյնէ թէպլիզ էթմէյէ զայէթ միւնասիպ տիր։ Գուլաղըն միւթէնէվվի փարչալարընը մուխթասար սուրէթտէ պէյան էտէլիմ։

Եվվելա, գուլաղըն խարիճի պիր փարչասը վար։ Գուլաղըն պու փարչասը սէոի գուլաղա կէթիրէն հավա տալղալարընը իչէրի ալմաղա միւնասիպ սուրէթտէ եավրըմըշ տըր։

Սանիյէն, գուլաղըն իչղու խարիճի փարչասընտան դաֆանընը իչէրիսինե տօղրու պիր կէչիտ վար։ Պու կէչիտին իչէրիսինե տավուլըն տէրիսի մագամընտա պիր թարաֆտան օպիր թարաֆա կէրիվիշ ինճէ պիր զար պուլունուր։ Հավանընը տալղալարը կէլիպ պու զարա վուրտուղլարընտա տավուլըն տէրիսինէ թօփուղլա վուրուլտուղու վագթի վուղուա կէլէն թէէսիրաթի նէվինտէն օլարագ պիր թէէսիր հուսուլէ կէլիր։

Սալիսէն, մէղքիւր թէէսիրաթը պէյնէ թէպլիզ էթմէք իչիւն պիր թագըմ ուֆաղ քէմիքլէր օլուպ, մէղքիւր զարը դաֆանընը իչ թարաֆընա բասմաթ էտէրլէր։ Պու քէմիքլէրտէն սոն քէմիյին ուճունուն դարըշըմընտա պիր տէլիք վար, վե մէղքիւր քէմիք օլ տէլիյէ կիրիպ օնու դախտար։ Տէլիքտէն տախի պէյնէ կիտէր տօլաշըգ կէչիտլեր վար տըր։ Գուլագտան պէյնէտէք պիր եօլ պուլունմասը իպթիզալը օլտուղու կիպի, գուլաղըն սօղուգ հավատան վե սաիր մուզիրը նէյնէլէրտէն մուհաֆաղա օլունմասը տախի իպթիզալը տըր։ Գուլաղը սօղուգ հավատան վե մուզիրը նէյնէլէրտէն մուհաֆաղա էտէն շէյ իսկ պալատ մէղքիւր զար տըր։ Պու զար հէմ գուլաղըն իչէրիսինե տօղրու օլան եօլու գախտար, հէմ տախի սէսի պէյնե կէօթիւրիւր։ Պու զար սէսի պէյնե կէօթիւրմէք իչիւն իհթիզազ էթմէլի, եանի թիթրէմէլի, թիթրէյէպիլմէք իչիւն իսկ զար տավուլուն տէրիսի կիպի կէրիլմիշ օլմալը տըր։ Տավուլուն տէրիսի իպիլի կէրիլիր, լաքին գուլաղըն զարը մէղքիւր զարըն օրթասընա պասան պիր քէմիք վասիթասիյլէ կէրիլիր։

Տավուլուն իչի հավա իլէ տօլու օլտուղու կիպի, գուլագ տէրիսինտէն էօթէյէ տախի հավա իլէ տօլու օլան պիր եէր պուլունմալը տըր։ Էյէր պու եէր պիւթիւն պիւթիւնե պօշ օլսա իտի, տիշարքի հավա գուլաղըն զարընը թազիզ էտէրէք փաթլատըր իտի։ Բէզալիք էյէր մէղքիւր մահալ սէյյալ պիր մատտե իլէ տօլու օլսա իտի, սէյյալ մատտե զարըն իհթիվազընա վե գուլագ քէմիքլէրինին հարէքէթինե մանի օլուր իտի։ Լաքին գուլագ զարընտան էօթէյէ օլան մէղքիւր մահալէ հավա նէրէյտէն կիրէպիլիր։ Հավանընը օրայա կիրմէսի իչիւն աղզընը արտ թարաֆընտան ուֆաճագ պիր եօլ վար, վե պու եօլտան օլ մահալէ սըճագ հավա կիրէր։

Զարը գաֆանընը իչէրքի կէչիտլերինե բասլթ էտէն գուլագ քէմիքլէրի էօյլէ ֆէվգ էլատտ պիր հիւնէրլէ թէրթիպ զըլնմըշլար տըր քի, խըզմէթլէրինի փէք ալա սուրէթտէ իճրա էտէրլեր։ Մէղքիւր քէմիքլէր կէրէք զարա վե կէրէք պիրպիրլերինե էօյլէ մէրպութ տուրլար քի, զար թիթրէմէյէ պաշլատըղընտա օնա էն եադը օլան քէմիք թիթրէմէյէ պաշլար, պատէհու տիկէր քէմիքլէր տախի սըրասյլէ հարէքէթէ կէլիրլեր, նիհայէթ պու միսիլլի հարէքէթլերին թէէսիրինի գաղուլ էթմէյէ վե օնու պէյնէ կէօթիւրմէյէ մուգթէտիր օլան գուլագ սինիրինե կէչէր։

Գուլաղըն էնվալ փարչալարընը պէօյլէ միւթէնէվվի խըզմէթլեր իճրա էթմէք իչիւն սէտանընը գավախտինէ մութաալըգ սուրէթտէ եավրըմըշ օլտուղլարընը կէօրէն, գուլաղըն միւթէնէվվի վե միւթատտիտ սէսլերի սիւրաթլե թանընյըպ թէմեղզ էյլէսյինի, վե պու խըզմէթի սէնէլլեր իլէ այնի պիր սուրէթտէ պօղուլմագսըզընը իճրա էթտիյինի միւթալէա էտէն հանիկ տատմատեյեպիլիր քի գուլագ կիպի պիր ալէթ թէսատուֆէն զուհուրե կէլմիշ գուլաղըն խարիճի փարչասը թէսատուֆէն քէնտի խըզմէթինե միւնասիպ սուրէթտէ եավրըմըշ, զար թէսատուֆէն էն միւնասիպ մատտէլերտէն թէրքիպ վե էն միւնասիպ մահալե վաղ օլունմուշ, հավանընը կիրտիյի տէլիք թէսատուֆէն էն միւնասիպ մահալե աչըմըշ, քէմիքլեր թէսատուֆէն ասըլ իպթիզա էթտիյի սուրէթտէ թէրքիպ օլունուպ մահալը միւնասիպե թային օլունմուշլար, նիհայէթ գուլագ սինիրինե սէտա ալմադ գուվվէթի թէսատուֆէն վէրիլմիշ, վե օլ սինիր գօլուն իւսթիւնե եախսա կէօղիւն իչինե տէյիլ անճագ գուլաղընէն միւնասիպ եէրինե թէսատուֆէն գօնուլմուշ, վէլ հասըլ էն գիյատե հիւնէրլի պիր ուսթանընե եավամատըղը պու տէլէթ պիլճիւմէ ատտարը ամախպէսի իլէ քէնտիլիյինտէն վիւճուտե կէլմիշ տիր։ Պէօյէ պիր խատիատա պուլունան ատէմ հէր հալտէ տիվանէ օլմալը։

ԿԱՄՊԷԹԹԱ.

Մարշալ Մագ Մահօնտան վե Մ. Թիէրտէն սոնկրա շիմտի Ֆրանսատա էն գիյատե շէօհրէթ քէսպ էթմիշ օլան Լէօն Կամպէթթա 1838, հոկտ. 30տա Ֆրանսանընը Դահօր շէհրինտե թէվէլլիտ էթմիշ տիր։ Մուշարիլէյհ անասըլ իթալիալը օլուպ, էճատտը ճէնօվատան Ֆրանսայա հիճրէթէ մամլիքի մէղսուրէնին ճէնուպ ճիհէթինտե թէմէքքիւն էթմիշլէր իտի։ Կամպէթթա ավօգաթըդ մէսլէքինի պիլ իխթիյար, Սորպոն նամ տար էլ ֆիւնուն-ֆազալ միլիյէ նամ հիւքիւմէթ հէյէթի արասընտա զուհուրա կէլէն միւշքիլաթընը տէֆինէ չալըշմասը լազըմ իտի։ Պու էնատտե Փարիզ շէհրի Ալմանիալըլար թարաֆընտան մուհասարէ օլունտուղու իչիւն Կամպէթթա շէհրի մէզսուրատէն պաշգա սուրէթտէ չըգամայըպ, 1870, հոկտ. 7տէ պալօնլա հավայա չըգտը, վե Ալմանիա ասքերի իւղէրինտէն սէլամէթլե կէչիպ եէվմի մէզսուրուն ալտամընտա Թուր շէհրինե միւվասէլէթ էթտի։ Զէնտ մահ օրտատա գալըպ, Ֆրանսանընը Ալմանլարընը թէսալլութինե կէչմէմիշ գըսմընը պէօյիւք ֆէյթանէթլե իտարէ էթտի։ Կամպէթթա եալընը ումուրը տախիպիյէյ տէյիլ, ումուրը մալիյէյ վե հարպիյէյ տախի նազարէթ էթմէքտէ իտի։ Թուրտաքի հիւքիւմէթ Ալմանլարընը գօրգուսունտան շէհրի մէզսուրու թէրք իլէ Պօրտոյա նապլ օլունտուղտան սոնկրա պիրլե Կամպէթթա տիւշմէնե մուգավէմէթ օլունմասընը իտրար էթտի, լաքին օնուն էմրինե միւնթազիր օլան կէօնիւլիւ ասքիր Ալմանիանընը մուզաֆֆէր օրտուլարընընը ճէպսի գուվվէթինե մուգավէմէթ էտէմէտի։

1871, մահը փետրվարտա Փարիզտէքի հիւքիւմէթ Կամպէթթայը տէվլէթ մէմուրիյէթլերինտէն տաղ էյլէտի իսկ տէ, միւշարիլէյհ իքի կիւն սոնկրա, քէնտի թարաֆընտան հիչ պիր արզու պէյան օլունմադընընը, սէքիպ մահալտէն մէզսուսան մէճլիսի ազալընընա ինթիխապ օլունտու։ Տէֆիա յուլիս այընտա Իսֆանիատան ավտէթինտէ իւչ էյալէթ թարաֆընտան տախի մէզսուս ինթիխապ օլունտու։ Լաքին Կամպէթթա, մուհարբէպէ էնասընտա Ալմանիալըլարա մուգավէմէթ էթմէյէ խարար էթմէսի եիւզիւնտէն չօգ զայաթ վե մէսաբիֆ վուգուս սալուտուղու իչիւն, էհալինին նազարընտան պիր ազ տիւշմիշ իտի։ Կամպէթթա օլմասայընը մուհարէպէ տահա թէզ խիթամ պուլուր իտի, պէքի տէ Ֆրանսա շարգի էյալէթլերինի ալայ էթմէզ իտի, իքի եիւզ միլիոն լիրա տախի թաղմինաթը հարպիյէ վերմէյէ մէճբուր օլմազիտի տէյինլեր վար իտի։ Հէր նէ հալ իսկ Կամպէթթա միլլէթ մէճլիսինե օլ տերէճէ տիրայէթլե տավրանը քի ելինե էհալինին հիւսնիւ թէվէճճիհիւնիւ քէնտինե ճէլալ էյլէտի։

Սոն իւչ սէնե զարֆընտա Կամպէթթա ճիւմհուրիյէթ թարաֆտարանընը ըէիսի մագամընտա օլուպ, քէնտի պէօյիւք թէէսիրի իլէ ճիւմհուրիյէթ թարաֆտարանընը էմրի պասիրէթէ մուզայիր դավլ ու հարէքէթտէ պուլունմադտան սագընընը։ Եագընընարտա տախի Ամէնտե իրատ էյլէտիյի նութդունտա ճիւմհուրիյէթ թարաֆտարանընա դուվվէի մանէվիյէտլե պաշգա դուվվէթ խթիմալ էթմէմէյի թավսիյէ էյլէտի։ Կամպէթթա կիպի պիր զաթընե պու սուրէթտէ պէյանը էֆքեար էթմէսի միւսթագիլ իչիւն զայէթ մուհիմմ տիր։ Ֆրանսատա վուգուս պուլան պէօյիւք իխթիլալընը թէէսիրի հէնուզ ունուտուլմամըշ տըր, վե հալա Ֆրանսըզ քէօյլիւլերի ճիւմհուրիյէթ քէլիմէսինի շուրիշ վե ֆէսատ մանասընտա պիլիրլեր։ Լաքին նիզամը վե տախի պիր հիւքիւմէթի ճիւմհուրիյէյ մալիք օլմադ խուսուսունտա պէգ օլունան զայրէթ չայանը մէտհ ու սիթայիշ տիր, վե պէօյլե պիր ճիւմհուրիյէթ պու կիւն տէյիլ իսկ եարընը պիրճիւմէ էհալինին հիւսնի թէվէճճիհիւնիւ դաղանմաղա մուվաֆֆաղ օլուր։

Ֆրանսա ճիւմհուրիյէթի ըէիսի Մագ Մահօնուն 1877, մայիս 16 սընտա իթթիխաղ էյլէտիյի թէտասիրի շէմիսէտէն պէրու Կամպէթթա, 1870տէն 1875էտէք Ֆրանսա ուղրունա ֆիտաքեարանե չալըշմըշ օլտուղու ճիհէթլե էհալինին մուհասիպինի քեամիլլեն ճէլալ էթմիշ օլան թիէր իլէ եէքալիլ վե եէքճիհէթ հարէ-

---

քէթ էթմիշ տիր։ Կամպէթթա էլ ան օ-թուշ սէքիզ եաշընտա օլարադ, սէքսէն եաշընտա պուլունան թիէրատէն սոնկրա Ֆրանսա ճիւմհուրիյէթի ըլյասէթինէ ին-թիխապ օլունաճաղընը մէմուլ էտէպիլիր։ Կամպէթթանըն Ֆէթանէթ ու մէհարէ-թի վագա օնուն կէնճ սինինին մաֆէվ-գինտէ տիրէր։ Գասթէլար Կամպէթթա-նըն էվսաֆը հասէնէսինի պէր վէճհի ա-թի սէյան էթմիշ տիր. «Կամպէթթանըն տէրէճէի Ֆէրասէթ ու տիրայէթինի չօգ տէֆա թէտագիզ էյլէմիշ։ Օնուն գաֆա-սընըն իրիւկի, ալնընըն կէնիշլիկի, պագը-չընըն ըուշէնլիկի, տուտագլարընըն խոշ-թէպէսսիմիւ, եանագլարընըն գըրմըզը-լըգը, օրթա պոյու իքէն գուվվէթի պէ-տէնիյէսինին քէսրէթի, խուլասան քէլամ պիլճիւմէ սըֆաթը զահիրէսի, օնուն զա-թընտա ադլ իլէ գուվվէթ, էֆքեարը ա-վսյէ իլէ իրատէթի գավլիյէ պիր սուրէթի հասէնէտէ իմթիզաճ էթմիշ օլտուղունու վէք ալա կէօսթէրիրլէր։»

ԹԷՎՊԷ

(Մր. Մուտինին եագընլարտա թէվպէ իւզէրինէ վէրտիյի պիր վագը պէր վէճհի ա-թի խուլասաթէն թէրճիւմէ օլունմուշ տուր։)

«Ալլահ իշղու ճէհալէթ ղէմանլարընտան իսմաղ էթտի իսէ տէ, չիմտի հէր եէրտէ ատէմլէրին ճիւմլէսինէ թէվպէ էթմէլէրինի թէնպիհ էտիյօր։ Զիրա քէն-տիսի թաեին էթտիյի ատէմին վասըթա-սը յէ տիւնեայը ատալէթ իւզրէ հիքմ էթմէք իշլիւ՝ պիր կիւն թարիխս էթմիշ օլուպ, անը տա էմրլաթտան գը յամ էթ-տիրմէսիյէ ճիւմլէնինիսանէթմէլէրինէ սէ-պէպ վէրտի» (Ամալ բուս. ժէ. 30, 31)։

Եվվէթ, տօսթլարըմ, գը յամէթ կիւնիւնէ տօղրու գօշուպ կիթմէքտէ իվ։ Օլ կիւնիւ խաթրըմըզտան չըգարմաղա նաֆիլէ չա-ւըշըրըգ։ Եվվլի մէղքիւր հէր հալտէ կէ-լէճէք տիր։ Բէնոի կիւնահլարընտա էօ-լէճէք տիր։ Բէնոի կիւնահլարընտա էօ-ղէն ատէմ հուղուրու Հաղդտա տուրուպ էֆալ ու հարէքէթընտան տօլայը հիսապ վէրէճէք, վէ ինսան օլան Բրիսատոս Յի-սուստան հիքմ օլունաճադ տըր։ Պէն պու կիւն նաղարը տիդդաթընըզը «Թէվ-պէ» լաֆը իւզէրինէ տավէթ էթմէք խաթէրիմ։ «Շիմտի հէր եէրտէ ատէմլէ-րին ճիւմլէսինէ թէվպէ էթմէլէրինի թէն-պիհ էտիյօր։» Թէվպէ լաֆընտան էֆալ ու հարէքէթընը թէպտիլի աննաշընը. պու լաֆը պունտան տահա վավիհ պիր մանա վէրէմէմ։ Բիթապը չէրիֆին թա-լիմաթընա նազարէն սահիհ թէվպէ եա-ընընը կիւնահտան տէօնմէք տէյիլ, կիւ-նահտան Ալլահա տէօնմէք տիր։ Ինսան սըրթընը Ալլահա չէվիրմիշ օլարադ տօ-ղար։ Ինսան գըմընընը Ալլահը սէվմէդ օլտուղու պա թէճրիպէ մալիմ տիր։ Իմտի թէվպէ էտիպ Ալլահա տէօնմէմիզ լազըմ կէլիր։ Ալլահ, «Էյէր թէվպէ էթ-մէզսէնիզ, ճիւմլէնիզ էյլէ հէլաք օլա-ճագսընըզ» տէյօր։ Ալլահ վէ թէվպէ էթ-մէմիշ օլան կիւնահքեար ճէննէթտէ պէ-րապէր սաքին օլմամալար։

Մալիմ օլսուն քի սահիհ թէվպէ եա-ընընը կիւնահլարընըզ իշլիւ թէէսիֆ էթմէքտէն իսարէթ տէյիլ տիր։ Զօգլար զանն էտէրէր քի թէվպէ էթմէք անճագ կիւնահտան տօլայը էսէֆ էթմէք տիր. լաքին սահիհ թէվպէ պու տէյիլ տիր։ Ճէսէտտէ էզկէթ վէրմէք (ապաշխարանք) տավի թէվպէ տէյիլ տիր։ Պիր ատէմ պիրթիւն կէճէ պօղալընտէք սօղուգ սու իշլիտէ տուրուրսա, քէնտինէ վէրտի-յի պու էզկէթ իշլիւ Ալլահա մագսուլ օլմիր մու։ Պաղըլար տավի զանն էտէրէր քի թէվպէ անճագ գօրգու էսէրի տիր, վէ ինթիսահ ճէմկէթէրիմիզտէ ատէմլէրի գօրգուտուպ թէվպէյէ թէչվիզ էթմէք խաթէյօրուզ տէյիւ տիշիւնէրէք պու ճէ-մկէթլերիմիզի թագվիհ էտէրլէր։ Ատէմ-լէրի գօրգուտարադ մէլէքիւթ իւս սէմա-վաթա ճէլպ էթմէք էֆքեարընտան պէն տավի խօշլանմամ։ Նիչէ քիմսէլէր քէն-տիլէրինի էօլիւմ թէհլիքէսինտէ կէօր-տիւքլէրինտէ թէվպէ էթմէյէ ահտ էտէր-լէր, լաքին թէհլիքէ կէչտիյինտէ, եինէ սապրզգը վէճհ իւզրէ, պէլքի տէ տահա զիյատէ քէօթիւ եօլարտա պուլունուր-լար։ Խուլասա, եալընըզ գօրգուտան հասըլ օլան թէվպէ թէվպէ տէյիլ տիր։ Էօլիւմ եաթաղընտա էլպէթթէ թէվպէ էտէրիզ խուլեասընտա պուլունանլար ալտանընըրլար։ Պիզ թէսավվուր վէ էֆ-քեարըմըզա կէօրէ տէյիլ անճագ պիւ-թիւն գալպիմիզէ թէվպէ էթմէլիյիզ։ Ճան ու կէօնիլտէն Բասպա տէօնմէք, իշթէ սահիհ թէվպէ պու տուր։ Պաղըլար տավի զանն էտէրլէր քի պիր գապահաթ-տա թութուլուպ ալէմէ ըիւավայ օլտուղ-լարը իշիւն էսէֆ էթմէք թէվպէ էթմէք տիր։ Լաքին պու հիչ թէվպէ տէյիլ տիր։ Յուդա պու սուրէթտէ թէվպէ էթ-տի, լաքին օնուն թէվպէսի սահիհ թէվ-պէ մի իսի։ Բիթապը չէրիֆտէ մուհարբէր օլտուղու իւզրէ Յուդա քեահինլէրէ կի-տիպ կիւնահընը իգբար էթտի, վէ կիտիպ քէնտինի առը (Մատթ. ԻԷ. 3, 4)։ Յուդա Բասպա միւրաճաաթ էթմէտի։ Թէվպէ էտէն ատէմ տօղրու Բասպա միւ-րաճաաթ էտէր։ Սահիհ թէվպէ նասըլ օլտուղունու պիլմէք խաթէրիմիսին, ֆէրիսի իլէ հէյքէլտէ տուա էտէն կէօմրիւքճիւ-նիւն հալլէրինէ նազար էթ։ Կէօմրիւքճիւ կէօզլէրինի պիլէ կէօյէ գալտըրմաղա ճէ-սարէթ էթմէյիսպ, անճագ կէօքսիւնէ վու-բարադ, «Եա Ալլահ, պէն կիւնահքեարա մաղֆիրէթ գըլ» տէմէքտէ իսի։ Միւսրիֆ օղուլ տավի պապասընա տէօնտիյիւնտէ «Պէնի սէնին ըրղատալարընը պիրի կիպի թութ» տէր իսի։ Պիր ատէմ թէվպէ իլէ Ալլահա կէլիրսէ, Ալլահ օնու գապուլ է-տէր։ Դաւիթ Ալլահա կէլիպ, «Կիւնահ իշլէտիմ» տէտի, վէ չուլ կիյինիպ, պա-չընա տավի քիւլ գօյուպ թէվպէ էթտի, վէ Ալլահ օնու գապուլ էթտի։ Նինուէ էհալիսի թէվպէ էթտիյինտէ, Ալլահ օն-լարը թէվպէսէսինի գապուլ էտիպ պրագ-մատը քի հէլաք օլսունլար։ Ճան ու տիլ-տէն Ալլահա տէօնիպ կիւնահլարընը թէրք էտէն հէր ատէմ աֆվ պուլուր։ Նիհայէթ սահիհ թէվպէ օլմատըգճա կիւնահլար աֆվընա եօլ եօգ տուր։

Իմտի, տօսթլարըմ, Ալլահ կիւնահլա-ըրմըզը աֆվ էթմէյէ հազըր իքէն, պիզ տավի կիւնահլարըմըզտան թէվպէ էթմէ-յէ հազըր օլմայալըմ։ «Ֆասըգ քէնտի եօլլարընը թէրք էթսին»։ Ֆագաթ եա-ընընը կիւնահլարըմըզը պրագմագ քեաֆի տէյիւ, թէվպէյէ լայըգ մէյվէ հուսուլէ կէթիրմէյիպիզ։ Կէչէնտէ կէնճին պիրի պիր սապահ էֆէնտիսինէ կիթտի, վէ «Պուն-տան պիր գաչ սէնէ էվվէլ սէնտէն չալմըշ օլտուղում ագէչ տիր» տէյիպ, օնա պիր միգտար ագէչ վէրտի։ Իշթէ թէվպէյէ լայըգ պիր մէյվէ։ Եալընըզ կիւնահը պը-րագմագա իքթիֆա էթմէմէյիպիզ։ Էյէր պիրինէ զուլմ էթմիշ, եախսա պիրինի ֆասլ էթմիշ վէ օնու պիր վէճհէյէ ինճիթմիշ խսէք, միւմքինի մէրթէպէ զարարընա գարշըրըգ վէրմէյիպիզ։ Պու միսիալի մէյվէ հուսուլէ կէթիրտիյիմիզ հալտէ, հէր քէս սահիհ Բրիսթիյան օլտուղումուզա էմնիյէթ էտէպիլիր։ Վագթիյլէ պիր ատէմ գօնշու-սունուն սիրիւսինտէն եօլու շաշըրըպ քէն-տի սիրիւսինէ կէլէն տէօրթ ըս գօյու-նուն տառլալարընը պօղուպ օնլարը ալը գօմուշ իսի։ Պու ատէմ թէվպէյէ կէլտիյին-տէ, օլ տէօրթ գօյունլարը սահիպլինէ թէս-լիմ էթմէտիյի իշլիւ վիճտանը օնու ըահաթ-սըզ էթմէյէ պաշլասը։ Զանն էթմէյին քի պաչգասընընը գօյունունու սիրիւնիւզ-տէ, եախսա ախէրին ադէյսինի քէսէնիզ-տէ սագլատըզընընը հալտէ Ալլահ իլէ պա-ըընընը օլապիլիրսինիզ։ Նիհայէթ, գօյուն-լարը սագլայան ատէմին վիճտանը օնու օլ տէրէճէ բահաթսըզ էթտի քի, աշտի Բասպանիյէ եագլաշմաղա ճէսարէթ էտէ-մէտի, վէ գօնշուսունա կիտիպ, «Գօյուն-լարընտան տէօրթ ըսի ագտէմճէ սիւ-բիւմ կէլմիշլէր իսի, պէն տավի օնլարընը տամլասընը պօզուպ քէնտի սիւրիւմոզ տալը գօմուշ իսիմ. չիմտի օնլարընը պահա-սը օլան ադէյի իշթէ Ֆասպի իլէ սանա վէրիյօրում» տէտի։ Էլպէթթէ պունտան սոնկրա օլ ատէմին գօնշուսու օնուն Ֆիլ-հագիգա Բրիսթիյան օլտուղունա ինանը-լը։ Իշթէ պու ատէմ մէգքիւր հարէքէ-թիյլէ թէվպէյէ լայըգ մէյվէ հուսուլէ կէթիրտի։

Շիմտի տիւշիւնմէլիյիզ քի պիպիմ տավի նատիմ օլաճագ պիր շէյիմիզ վարմը. պաչգասընը ալտամիշընը յըզ, պաչգաս-նընն ալէյհինտէ իֆթիրա էթմիշմիզ, պաչգասընընն մալինի եախսա փարասընը ղասպ էթմիշմիզ, եախսա ախպուլթա-մըզտա հիլէ էթմիշմիզ։ Էյէր պէօյլէ հարէքէթտէ պուլունմուշ իսէք, պաչգա-լարա վէրտիյիմիզ զարարը թագվին իլէ թէվպէ էտէլիմ։ Անճագ պէօյլէ էթտիյի-միզ հալտէ Ալլահտան ամվա նակլ օլա-պիլիրիզ։

Լաքին եալընըզ պու գատարը քեաֆի տէյիւ տիր։ Բիթապը չէրիֆ պիզէ շէմտ թէվպէ էթմէքլիյի թէնպիհ էտէր։ Շիմտի։ «Շիմտի» լաֆը քիւչիւք պիր քէլիմէ տիր, ամմա նէ գատար մուհիմմ պիր մանայը չամիլ տիր։ Թէվպէ էթմէք իշիւն էօլիւմ սատաթնա պէքլէմէյէիմ։ Ալլահ հէր ա-տէմէ հէմման շէմտ թէվպէ էթմէսինի թէն-պիհ էտէյօր։ Պիր ատէմ կիւնահլարընտան փաքլէնմէտիքճէ կէօյէ կիրէպիլէճէյինի մէմուլ էտէպիլիր մի։ Կիւնահլարըմըզ ի-շիւն թէվպէ էթմէտիքճէ խէլաս օլապի-լէճէյիմիզէ տիր Բիթապը չէրիֆտէ պիր այէթ պուլունմուր մու։ Կէչէնլէրտէ պիր գատարն բուհանի մատատէլէր իւզէրինէ գօ-նուշուր իքէն, «Զանն էտէրիմ քի մէղար-տան էօթէտէ տավի խէլասա իսմիտ վար տըր» տէտի։ Բիթապը չէրիֆին հաճնկը պասընընն հանկը այէթինտէ պէօյէ պիր իսմիտէ էսաս օլաճագ քէլամ պուլունուր։ Պէն պէօյէ պիր քէլամ Բիթապը չէրի-ֆին հիչ պիր եէրինտէ օգուսմամըշըմ. պիլ-աքս փէք չօգ տէֆա օգուսմուշում քի Ալլահ շէմտ թէվպէ էթմէմիպի, շէմտ կիւնահը թէրք էթմէմիպի, շէմտ քէնտինէ տէօնմէ-միպի, հայաթը էպէտիյէյի շէմտ էլէ կէ-թիրմէմիպի պիպէ թէնպիհ էտէր, չիւնքի խէլաս կիւնիւ շէմտ տիր,

Պու պինասան տիշարը չըգմաղտան թէվպէ էտէմէյիպ տէյիւ տիշիւնէն ա-տէմլէրէ հէմֆքեար օլսման։ Թէվպէ էթ-մէք խաթէյէնէ Ալլահ գուարէթ վէրիր։ Էյ տօսթլար, թէվպէ էթմէյօրսանըզ, մուգթէտիր օլմաթընըզ իշիւն տէյիւ անճագ մէրամընընը օլմաթընը իշիւն տիր։ «Սիպ հայաթա մալիք օլմագ իշիւն պանա կէլմէք խաթէմէյօրսընըզ։» Պիր վալիտէ քիւչիւք պիր չօճուղու հագդընտա պանա պիր Ֆըգրա նագլ էյլէտի։ Զօճուգ ինատ-ը օլտուղունտան պիր կիւն վալիտէսինէ ի-թաաթսըզլըգ էթտի։ Պասասը, «Սամուէլ օղլում, վալիտէնտէն աֆվ տիլէ» տէյինճէ, չօճուգ «Խայր, տիլէմմ» տէտի։ Պունունն իւզէրինէ պասասը չօճուղա, «Էյլէ խէ կիթ եէրինտէ եաթ» տէտի։ Զօճուգ պու էմրէ տավի գարշը կէլիպ, «Խայր, եաթ-մամ» տէտի։ Նիհայէթ, օնու զոր իլէ եա-թաղա գօտուլար։ Զօճուգ օլ կիւն վէ կր-թէսի կիւն կիւնտիւզ վէ կէճէ եաթագտա գալըպ, վալիտէսինտէն աֆվ տիլէմէյէ բապի օլմասը։ Իշիւնճիւ կիւնիւ անասը եօգարը չըգըպ չօճուղուն տէօշէյինին պաշ ուճունտա օթուրտու, վէ օղլունա, «Սա-միկ, օղլում, պէն նէ սէօյլէրսէմ, սէն տէ պէնիմէ պէրապէր սէօյլէ» տէյիպ, «Պա» տէտի, չօճուգ տավի «Պա» տէտի. վալի-տէսի «նա» տէտի, չօճուգ տավի «նա» տէտի. վալիտէսի «աֆվ» տէտի, չօճուգ տավի «աֆվ» տէտի, Նիհայէթ վալիտէսի «էթ» տէտի, չօճուգ տավի «էթ» տէտի. վէ պէօյլէճէ «Պանա աֆվ էթ» տէմիշ օլ-տու։ Պունուն իւզէրինէ չօճուգ այագա գալգըպ, «Վալիտէ, իշթէ աֆվ տիլէմիմ, պրագ քի աշընը կիտիպ պապամա խա-պէր վէրէյիմ» տէտի, վէ գօշարագ աշընը էնտի։ Պապասը օղլունուն քիւչիւճէք ա-յագլարընն սէսի գատար մէսէրրէթպախշ պիր սէս էսմրիւնտէ իշիթմիշ տէյիւ իսի։ Տօսթլարըմ, պու չօճուգ, «Վալիտէ, պա-նա աֆվ էթ» սէօղիւնիւ իլք կիւնտէ տավի տէյքմէղմի իսի։ Պունուն կիպի տավի հէր ատէմ իսթէրսէ թէվպէ էտէպիլիր։ Ալլահ պիր շէյ թէնպիհ էտէրսէ, թէնպիհէ պէ-բապէր օնու իճրա էթմէյէ գուվվէթ տա-խի իհսան էտէր։ Ալլահ հէր եէրտէ հէվ ատէմլէրէ ճէմ թէվպէ էթմէյէրինի թէն-պիհ էտէյօր, չիմտի տավի թէվպէ էթմէ-յէ գուվվէթ վէրիր։

Պագըլար կիւնահքեար խոքէլէրինէ խա-քեաթ օլմալարըյլա ղանն էտէրէր քի թէվպէ էթմիշէր, լաքին պիրմիշ օլուն քի կիւնահքեար օլտուղունուզա խաքեաթ օլ-մանըզ տավի թէվպէ տէյիւ տիր։ Ֆարզ էտէլիմ քի Ֆիլան շէհրէ կիթմէք խաթէ-րիմ, լաքին տէմիր եօլու մէվգիֆինէ էն-էտէլիմ քի Ֆիլան շէհրէ կիթմէք խաթէ-րիմ մահալէ կիտէպիլիրմիյիմ։ Խայր, պէպի տիր քի էշեամը օլ արապատան չը-գարըպ խաթէտիյիմ մահալէ կիտէճէք օլան արապայա պինմէլիյիմ։ Պագըլար, «Խայր, պիզ թէվպէ էթմէսէք պիլէ, Ալլահ պիզէ մէրհամէթ էտէր։ Ալլահընն մէրհամէթի նի-հայէթսիզ օլտուղունա իթիգատըմըզ վար տըր» տէրլէր։ Պու շէհրին վալիսի մէր-համէթլի պիր ատէմ օլսուպ, մահպէսէրտէ չօգ ատէմ օլտուղունու կէօրէրէք, «Պէն պու սէֆիլլէրի ամբ յօրում, օնլարընն հէ-փիսինի տէ սալը վէրէճէյիմ» տէրսէ, ղանն էտէրիմ քի Ալլահընն մէրհամէթինէ կիւվէ-նիպ տէ թէվպէ էթմէք խաթէմէյէն քիմ-սէլէր շէհրին վալիսինի մահպուսալարը սալը վէրտիյի իշիւն երմի տէօրթ սաաթ կէշ-մէղտէն մուհաքէմէյէ չէքիպ մէմուրիյէ-թինտէն ազ էթտիրիրլէր։ Պու ճիւմլէ իլէ ատէմլէր եինէ տէրլէր քի Ալլահ թէվպէ էթմէյէն կիւնահքեարլարա տավի աֆվ էտէճէք տիր։ Զանն էտէրմիսինիզ քի պիր չօգ մէսուտ խանէլէրին սատատէթինի պո-ղան վէ միլէթի խարաբ էտէն շու մէյ-խանէհիլէր կիւնահլարը իշիւն թէվպէ էթմէքսիզին հէման ճէննէթէ կիրէճէքլեր։ Զանն էտէրմիսինիզ քի խըրսըզլըգ էթմիշ օլան շու տէլի գանը թէվպէ էթմէքսիզին սէմայա կիրէճէք։ Զանն էտէրմիսինիզ քի քիւֆր էթտիյինի պու կիւն իշթէտիյինիզ շու ատէմ թէվպէ էթմէքսիզին կէօյէ կիրմէյէ միւսաատէ օլունաճագ։ Սէօյլէյին, պէօյլէ օլաճագընա սահիհէն ինանը յօր-մուսունուզ։ Ինանը յօրմուսունուզ քի մէ-լէքիւթ իւս սէմավաթ թէվպէ էթմէյէն պէքրիկեր վէ խըրսըզլար վէ քիւֆրսպագ-լար իլէ տօլաճագ։ Էլպէթթէ պէօյլէ ի-նանմազընը։ Ալլահ հէր եէրտէ հէվ ատէմլէրէ թէվպէ էթմէյէրինի թէնպիհ էտէր։ Էյ տէվկիւլիւ տօսթլարըմ, էյէր պիզ հէվ կիւնահլարընը իշիւն թէվպէ էթմէքսիզին մէղարա էնէրսէք, խէլաս պուլմազա իս-միտիմիզ օլապիլիր մի։ Պէօյլէ պիր թալի-մաթ քիմ էօյրէտիյօր։ Պէօյլէ պիր թալի-մաթ անճագ ճէհէննէմին տիպպինտէն կէլ-միշ օլապիլիր։ Բեաչքի Ալլահ զամիրլէ-րի կիւնահէ տաղանմընը վէ չէյթանտան ալտանընը օլան հէվ կիւնահքեարլարը պու կէճէ ուլանտրսա. քեաչքի հէվիինիզ տէ Բիթապը չէրիֆին, «Էյէր թէվպէ էթ-մէզսէնիզ, ճիւմլէնիզ էյլէ հէլաք օլաճագ-սընըզ» տէյիւ պույուրան այէթին մանամ հագիգիսինէ աշնա օլանընը։

ՓՕԼԻԹԻԳԱ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Բուսի օգոստ. 9, վէ Ալաֆր. օգոստ. 21, 1877

ՎԼՈՒԳՈՒԱԹԸ ՀԱՐՊԻՑԻ

Օգոստոս 13 տէ Սիւլէյման փաշանը սիւվարիսի Քիրտիչ պօղազընտան իչէրի կիրիպ, պիր պէօլիւք Պուլկար Գազագլարը տէգի էթտի։ Մէգքիւր սիւվարիլէր Էլենայա պիր պուչուգ սաաթ դալանատէք իլէրի եիւրիւտիւլէր իսէ տէ, եօլտա Բուսլարա թէսատիւֆ էթմէտիլէր։ Էլենա Թըրնօվատան շարդա տօղրու անճագ պէշ սաաթ մէսաֆէտէ վագի տիր։ Էրթէսի կիւնիւ Սիւլէյման փաշա օրտուսունու Խաին քէօյիւնէ վէ պօղազա գատար իլէրի եիւրիւթտիւ, վէ պօղազտան իչէրի քէշֆ գօլլարը կէօնտէրտի։ Բուսլար Շիվդա պօղազընա խսթիհքեամ վէրմիշլէր, վէ օրատա պուլունան գուվվէթլէրինի թէզեիտ էթմիշլէր տիր։ Իհթիմալ տը քի, Խաին պօղազընը պիր ճիհէթինէ տախի խսթիհքեամ վէրմիշ օլսունլար։

Մէհէմմէտ Ալի փաշանը փիշտարլարը պիր գաչ տէֆա տիւշմէն իլէ մուհարէպէյէ թուսթուշտուլար։ Պու մուհարէպէլէրտէն էն պիյատէ էհէմմիյէթլիսի օգոստ. 15տէ Օսման փազարտան իքի սաաթ մէսաֆէտէ Թըրնօվա եօլու իւզէրինտէ վուդու պուլան մուհարէպէ տիր։ Բուսլար օլ կիւնտէ Իզվիր վէ Մանիտա ասաքիրինտէն իքի թապուր ասքէրին թուսթուշ օլսուդլարը մէվգի իւզէրինէ կէլիպ մուհարէպէյէ թուսթուլտուլար, վէ իքի սաաթ չէտիտ սուրէթտէ մուհարէպէ էթտիքտէն սոնկրա կէրի չէքիլտիլէր։ Կէօրիւնիւր քի Բուսլար քէշֆ իչիւն կէլմիշլէր խտի։ Փլէվնա ճիվարընտա սիւքիւնէթ հիւքմ էթմէքտէ տիր, անճագ պաղէն սիւվարի փիշտարլարը ադասընտա ուֆագ թէֆէք մուհարէպէլէր վուդու պուլուսյօր։ — Օսման փաշա թարաֆընտան օգոստ. 15 թարիխսիզ ալընան պիր թէլէկրաֆա նազարէն, պիր Բուս հարպ սէֆինէսի Վլխինտէն կէչմիշ իսէ տէ, իքի սաաթ աշաղըտա ասաքիրի շահանէ թօփլարընտան գարայա սիւրիւլիւպ թախրիպ օլունմուշ տուր։ Բահօվատաքի ասաքիրի մուսթահֆըզա թունանը էօթէ եագասընտա նէհրտէն աշաղը տօղրու ասքէր նագլ օլունտուղունու կէօրմիշ օլտուգլարընտան Գալաֆթատաքի ասաքիրին պիր դըսմը պաշգա մահալէ նագլ օլունմուշ տուր տէյիւ աննաշըլմագտա տը։ Իհթիմալ տը քի ասաքիրի մէրգումէ թունանը պէրի եագասընա կէչմէք իչիւն Գալաֆթատան Սիսթով քէօփրիւսիւնէ տօղրու կիթմիշլէր տիր։

Անատօլու ճիհէթինտէ Տէրվիշ փաշա օգոստ. 15տէ Պաթումտաքի Օսմանը ասքէրինին սօլ ճէնահընա եագը օլան Բուսլարը պիր իսթիհքեամը իւզէրինէ պիր ֆըրգա ասքէր սէվգ էթտի։ Ասաքիրի մէրգումէ պիրտէն պիրէ Բուսլարը իւզէրինէ հիճում իլէ, մէգքիւր իսթիհքեամը խարապ էթտիլէր։ — Մուսթար փաշա հազրէթլէրի պիր Բուս գօլ օրտուսունուն Արտահանտան Պալըրվանա տօղրու իլէրլէմէքտէ օլտուղունու խաբեր վէրիյօր։ Բէզալիք փաշի միւշարիլէյհ օգոստ. 14տէ Անի թարաֆընա կէօնտէրիլէն Օսմանը քէշշաֆլարը իլէ Բուսլար ադասընտա պիր մուհարէպէ վուգու պուլուպ, Հալէպ զապթիյէլէրինէն պու մուհարէպէտէ պէօյիւք չէճաաթ խարաղ էյլէտիքլէրինի խապեր վէրմիշ տիր։ Բուսլարը Օլթիյէ վէ Պայպուրթա տօղրու իլէրլէմէքտէ օլտուգլարը սէօյլէնմիշ տիր, ֆագաթ չիմտիյէ գատար էօյլէ պիր հարէքէթին վուդուսի խապեր վէրիլմէմիշ տիր։

Գարատաղտա Քիւչի վէ Փիփերի գապիլէլէրի ասաքիրի Օսմանիյէյի իշղալէթմէք իւզրէ պաշգա թարաֆա պին ատէմ կէօնտէրիպ, քէնտիլէր իւզիւմ տէվքիրմէք նիյէթիյլէ ամբար վէ քիւֆէյլէր իլէ Փոտկօրիչա պաղլարընա կիթտիլէր, լաքին Ալի Սաիպ փաշա թօփլարընը աղըզլարընը օնլարա չէվիրէրէք օնլարը պաղլարտան գօվալտը։ Հաֆըզ փաշա Գօլաշինին չէմալ թարաֆընտա Թարա նէհրինի կէչէրէք միւսթահքէմ պիր մէվգի թուրթմուշ տուր, օրատան տախի Գարատաղը իչէրիսինէ ասքէր սէվգ էտէճէք տիր։

— Սըրպլար թէտարիքեաթը հարպիյէյէ տէվամ էթմէքտէ տիրլէր։ — Բումանիանը անճագ պիր օրտուսու Պուլգարիստանա սէվգ օլունուպ, տիկէր օրտուլարը հուտուտու մուհաֆազա էտէճէքլէր տիր։ — Յուլիս 24տէ պիր Բուս վապօրու Գարատէնիզտէ պիր Օսմանը ղըրկըսը իլէ մուհարէպէյէ թութուշտու, վէ զէտէլենմիշ օլտուղու հալտէ ֆիրար էյլէտի։ — Զաթը հազրէթի շահանէ Օսման փաշանը իքի նէֆէր մախտուտմարընը սէրաի հիւմայունա տավէթ էտիպ պիրէր միգտար ադթկէի նագտկէ իլէ օնլարը թալթիֆ պույուրմուշլար տը։ — Էվրօպա զաղէթալարընը պէյանընա նազարէն, ասաքիրի շահանէ Քէօսթէնճէյէ կէօնտէրիլմիշ օլուպ, պունլար Հասան փաշանը թահթը գօմանտասընտա պուլունան Մըսը ասքէրի իլէ պիրլէշէրէք Տօպրուճատաքի Բուս ասքէրինին իսթիլաթընը քէսմէյէ թէհտիտ էթմէքտէ տիրլէր, վէ Տօպրուճատա պուլունան Բուս ասքէրի Բուսիանը պաշ օրտուսու իլէ պիրլէշմէք իչիւն իլէրի ատղրու հարէքէթ էթմէքտէն վազ կէչմիշ տիր։ — Բուսչուգ թէքբար թօփա թութուլմաղա պաշլանմըշ տը։ — Հէրսէք ասըլարընը պիր մաղլուպյէթէ օղրատըղընը կէչէն հաֆթա պէյան էթտիք։ Մէգքիւր մաղլուպյէթտէն սոնկրա ասըլարընը սէրքէրատէի Տէսֆթօվիչ մայէթինտէ պուլունան 300 նէֆէր ասըլար իլէ Ավսթրիա թօփրաղընա կէչմիշ իտի։ Ավսթրիա հիւքիւմէթի մէրգում սէրքէրտէյի վէ մայէթինտէ պուլունան ասըլարը ախզ ու կիրիֆթ իլէ թահթը մուհաֆազայա ալմըշ տը։

ՏԱԽԻԼԻՑ

Պայազիտ սանճաղընտա վէ Ալաշկերտ օվասընտա Քիւրտլէրին իճրա էթտիքլէրի խասարաթը թէֆթիշ էթմէք իւզրէ Վան վալիսի եագընըրտա Պայազիտէ կիթմիշ տիր։ Կէօրիւնիւր քի յունիս սոնլարընտա Քիւրտլէր Պայազիտ սանճաղընտա պիր թագըմ Միւսլիման վէ Քրիսթիյան էհալիյի գաթլ ու թէլէֆ, վէ Պայազիտ իլէ Թօփրադգալէ արասընտա վագի քէօյլէրի եաղմա էթմիշլէր տիր։ Պիւթիւն Պայազիտ սանճաղը մուհարէպէ սէպէպլէյէ խարապ օլմուշ տուր։

Մէգքիւր քէօյլէրին պէօյէ խարապ օլմասընա չէյս ճէլալէտտին նամ Քիւրտ պէյի պա մաղլաթա մէսուլ կէօսթէրիլմիշ տիր։ Պու զաթ չիմտի օրտուտան գօվուլմուշ տուր։ Կէօրիւնիւր քի չէյս ճէլալէտտին վէ քէնտի ատէմլէրինտէն չօգլար Իրան թօփրաղընտա իսքեան էտէն Քիւրտլէրտէն տիրլէր։

Լէվանթ Հէրալտը մուխպիրլէրինտէն պիրինին պէյանընա նազարէն, Իրան շահը չէյս ճէլալէտտինին վէ օնուն մայէթինտէ պուլունան Քիւրտլէրին խանէլէրինի եաղմադ իչիւն Ալի խան նամ պիր Քիւրտ պէյինի օնլարը իւզէրինէ սէվգ էթմիշ տիր, լաքին Ալի խան եալընըզ Իրան թօփրաղընտա պուլունան Քիւրտլէրին տէյիւ Օսմանը թօփրաղընտա պուլունան Քիւրտլէրին տախի խանէլէրինի իհրագ էթմիշ տիր, վէ պունուն իւզէրինէ Օսմանը օրտուսունտա պուլունան Քիւրտլէր խանէլէրինէ ավտէթ էտէրէք Ալի խանա գարշը գօմագ իւզրէ պիրլէշմիշլէր տիր։ Քիւրտլէրին պու մուհարէպէսի սէպէպլէյէ Վան վէ Պիթլիս ճիվարընտա պուլունան էրմէնի քէօյլէրի խասարաթա ուղրայօրլար։ Յուլիս 25 թարիխսիզ Վանտան եագընան մէքթուպլարա նազարէն Հասան փաշա հազրէթլէրի ասայիշի մէմլէքէթի մուհաֆազա էթմէք իչիւն սայ ու ղայրէթ էտէյօր։ Պիթլիս ճիվարընտա Քիւրտլէրին զուլմ ու թէտատիսի էքսիլմէյէ եիւզ թութմուշ տուր։

— Յուլիս 30տա ասաքիրի շահանէնին Փլէվնատա քէսպ էթտիյի մուզաֆֆէրիյէթին էհէմմիյէթի չիմտի անանաչըլմագտա տը։ Մէգքիւր մուհարէպէ էնասընտա Բուս օրտուսունուն սոլ գօլու իլէ պիրլիքտէ պուլունան Տէյլի Նիւս զազէթասընը մուխպիրինին իֆատէսինէ նազարէն, Բուսլարը սոլ գոլ օրտուսունուն գօմանտանը օրտուսուզ կէրի չէքիլմէյէ մէճպուր օլմուշ տուր, չունքի օրտուսունուն թապուր վէ պէօլիւքլէրի պիրթիւն պիրթիւնէ պօզուլմուշլար տը։ Բուսլար պու մաղլուպիյէթլէրի սէպէպլէյէ հարպ մէսելէլէրինի տէյիէթիրմիշլէր, վէ օլ կիւնքի մուհարէպէտէն պէրու պիր կէօնա հարէքէթտէ պուլունմամըշլար տը։ Փլէվնատա Բուսլարը մաղլուպ օլմասը գօմանտանլարընը էհէմիյէթսիզլիյի սէպէպինէն տիր։ Ճէնէրալ Գրուտնէր ադլ օլունմուշ վէ միւսլիմիյէհին էրքեանը հարպը տիվանը հարպ հուզուրունտա թահթը մուհաֆէմէյէ ալընմըշ տը։ Բուս օրտուսունուն պու հալի Մօսգուատաքի Փանսլավիսթ գօմիթէսի ըէիսինին պունտան ադտէմ Բուսիա իմփէրաթօրունա թագտիմ էյլէտիյի պիր գըթա արզուհալը խաթրըմըզա կէթիրիր։ Միւսլիմէյհ զաթ իմփէրաթօրտան օրտունուն գօմանտասընը կրան տիւքէրէ տէյիլ, ճէնէրալլարա իհալէ էթմէսինի իսթիտա էթմիշ օլտուղունտան նէֆի օլունտու, լաքին չիմտի կէօրիւնիւր քի միւսլիմէյհին պէօյէ պիր արզուհալ թագտիմ էթմէյէ հագգը վար իտի։

— Էտիրնէյէ վէ Ֆիլիպէյէ պիր տիւղյէ մուհաճիրլէր կէլմէքտէ տիրլէր։ Պունլարտան չօգլարը նաֆագալի եէվմիյէյէ միւհթաճ օլուպ արալարընտա պիր գաչ եիւզ նէֆէր տախի եարալը պուլունտուղունտան զայէթ սէֆիլ վէ փէրիշան պիր հալտէ տիրլէր։ Իանէ ճէմիյէթլէրի պու պիչարէլէրէ մուավէնէթ էթմէյէ սայ էտէյօրլար, վէ խասթախանէ օլմագ իչիւն հիւքիւմէթ թարաֆընտան խանէլէր թային օլունմուշլար տը։ Մուհաճիրլէրէ մուավէնէթ էթմէք իչիւն Ինկիլթէրրատա տախի Քէնթըրպըրի սէրիսկոպոսունուն թահթը ըիյասէթինտէ պէօյիւք պիր խանէ ճէմիյէթի թէշքիլ օլունմուշ տուր։

— Փաղար էրթէսի կիւնիւ էտիրնէտէ եէտի նէֆէր Պուլկար սալ օլունտուլար։ Պունլարտան պիր գաչ նէֆէրի Խասքէյ ճիվարընտատիր եօլու մէվգիֆինի թախրիպ էթմէյէ չալըշանլարտան, պիր գաչ նէֆէրի տախի ասաքիրի շահանէյէ դարշը պիրահ խսթիմալ էտէնլէրտէն տիրլէր։ Էսքի Զաղրանը Բուսլարը զասթընտա գալարը վագըթ հիւքիւմէթի սէնիյէյէ գարշը պիրահ գալարմըշ վէ պաղը խանէ վէ տիւքքեանլարը եաղմա էթմիշ օլտուգլարը իչիւն օթուզ նէֆէր Պուլկարլար տախի փէրչէմլէ կիւնիւ էտիրնէտէ սալ օլունտուլար։ Իսթանպօլտա խայը Պուլկարլար ախզ ու կիրիֆթ օլունմուշլար տը, վէ պիր չօգ Պուլկարլար էվրօփայա ֆիրար էթմիշլէր տիր։

— Զաթէն պիրահ ալթընտա պուլունմայան քեաֆֆէի Օսմանլըլարտան միլլէթ ասքէրի նամը իլէ պիր գուվվէի ասքէրիյէ թէշքիլ օլունմասընա իրատէ սուտուր էթմիշ տիր։ Միլլէթ ասքէրի իքի սընըֆ օլմագտա տը։ Պիրինճի սընըֆը ասաքիրի մուավինէի միլյէ թէտմիյէ օլունուպ, իզթիրլի. հալտէ մէյտանը մուհարէպէտէ պուլունան ասաքիրէ իմտատա կիտէճէք տիր։ Իքինճի սընըֆ մէմլէքէթի մուհաֆազա էտէճէք տիր։ Զանն օլունուր քի, պու եօլ իլէ չիմտիքի գուվվէի հարպկէնին պիր միլլի տաճա գուվվէթ հուսուլէ կէլէճէք տիր։

— Պէյքէր փաշա վէ ժանտարմա զապիթանընտան պիր գաչ նէֆէր Ինկիլզասպիթանը Մէհմէտ Ալի փաշանը օրտուսունտա խսթիխտամ օլունմագ իւզրէ փաշի միւշարիլէյհ հազրէթլէրինին օրտու մէրքէզինէ կիթմիշլէր տիր։

— Սիւրիա վալիսի էօմէր Ֆէվզի փաշա հազրէթլէրի Բէյրութ վէ Ասթիւլ Քէրիմ փաշալարը մուհաքէմէ էտէճէք օլան տիվանը հարպտա հազըր պուլունմագ իւզրէ փաշա էրթէսի կիւնիւ պուրայա միւվասէլէթ էթտի։ Տիվանը հարպ չարշամպա կիւնիւ իճթիմա էթմէյէ պաշլատը։ Բէյրութ փաշա հէքիմլէրին նասիհաթը իւզէրինէ Պէօյիւք ատատա իդամէթ էթմէքտէ տիր, վէ Ասթիւլ Քէրիմ փաշա խասթա տը։

— Էսքի Զաղրա ճիվարընտա Բուսլարտան զապթ օլունան էպլիհա, միւհիմմաթը հարպկէ վէ իքի գըթա Քրուվ թօփլարը Իսթանպօլա կէթիրիլմիշ տիրլէր։

— Թունուսատան ասաքիրի շահանէ իչին կէօնտէրիլէն պիր գաչ եիւզ ըէս ամբ վէ գաթըը եագընըրտա Իսթանպօլա միվասէլէթ էյլէտի։

ԽԱՐԻՃԻՑ

Սըրպիանը թէտարիքեաթը հարպկէսի վէսիլէսէյլէ Ավսթրիանը մէպլէքի մէյտանա չընգամագ կիպի կէօրիւնիյօր։ Բուս ասաքիրի Պալգանլարը կէչմիյի հալտէ Ավսթրիա թարաֆընտան Պօսնայա վէ Հէրսէքէ ասքէր սէվգ օլունամաղընա էվրօփատա ուզուն վագըթտան պէրու ինթիզար օլունմագտա իտի։ Բէզալիք էյէր Սըրպիա թարաֆընտան հիւքիւմէթի սէնիյէյէ գարշը իլանը հարպ օլունտա, եախսա Բուս ասքէրինին Սըրպ թօփրաղընտան կէչմէսինէ միւսաատէ օլունտա, Ավսթրիա Մօրավա նէհրինէտէք Սըրպիանը զարպ դըսմընա ասքէր սէվգ էտէճէք տիր տէյիւ թէվթիւր չէյս պուլմագտա իտի։ Շիմտի տախի մալիւմ տէյիլ տիր քի, Բուս ասքէրինին Մօրավանը չարգ ճիհէթինտէքի Սըրպ թօփրաղընտա կէչմէսինէ Ավսթրիա թարաֆընտան մէսաատէ օլունամագ մը եախսա օլունմայամագ տը։

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԷՐ

Օգոստ. 18 տէ 40,000 գատար Բուսլար 72 գըթա թօփ իլէ Գարս վէ հուսուտ արասընտա Ահմէտ Մուխթար փաշանը մէվգիի իւզրինէ հիճում էտիպ, եէտի սաաթ մուհարէպէ էթտիքտէն սոնկրա օրտու մէրքէզլէրինէ չէքիլմիշլէր։ — Սիւլէյման փաշանը օրտուսունտան քէշֆի գէլարը օգոստ. 16տա Խաին պօղազընտան իչէրի կիտէրէք Խաին քէօյտէն տէօրթ սաաթ մէսաֆէտէ տիւշմէնին խսթիհքեամլար ինչա էթմիշ օլտուղունու անանմըշլար տը։ — Մէհէմմէտ Ալի փաշանը սիւվարիսի Օսման փազարտան Խաին պօղազընա տօղրու իճրաի քէշֆ էթմէքտէ տիր։ — Սիւլէյման փաշանը օրտուսունտան Բասիմ փաշա Գալօֆէրտէն Շիվդա պօղազը իւզէրինէ եիւրիւմէքտէ տիր։ — Սըրպիա հիւքիւմէթի մուհարէպէսի հազըրէտէ պիթարաֆ գալաճաղընը ըէսմէն իլան էթմիշ տիր։

— Էօնիսիւզտէքի ճիւմա կիճէսի սաաթ ալտրթտէն սէքիզէտէք խուսուֆը գամէր վուգու պուլաճաղընտան պու միւնասէպէթլէ թիւֆէնգ ատանլարտան պիր եիւզ լիւք գամէմ ճէզամի նագտի ալընաճաղը ըէսմէն իլան օլունմուշ տուր։

ՄԱԼԻՅԻ ՎԷ ԹԻԿԱՐԻՅԻ

Օգոստ. 8/20, 1877

Եսհամը ուսմանիյէ	10·22	Բուս. սէմիր եօլ սէհմ	28·50

ԱԳՃԷ ՖԻԱԹԸ, լիրա Օսմ. 100 գրշտան

Մէճիտիյէ	105 ½	Փօլ	90 ¼
Գաթմէ	178	Նապոլէօն	87 ¾
Պաղըր ազէ	164	Լիրա Ինկլ.	109 ⅝

Ամերիկա միսիոնէրլէրի շիրքէթի Թարաֆընտան
Միւէլլիֆի զաղէթա Ճ. Բ. Կրին

ԻՍԹԱՆՊՕԼ
ՄԱԹՊԱԱՌ ԱԲԱՄԵԱՆ
Զաքմազբըլար Ցակորեան խան Նում. 12.